

Előfizetési ár:

Egész évre 6 frt
Fél évre 3 „
Negy. évre 1 frt 50 kr.
Egy szám ára 5 kr.

Hirdetések és nyilt-
téri közlemények
juttatásos közöltetnek.

VÉGVIDÉK

Politikai lap.

Szerkesztőség:

Gromon ut 8 sz. a.

Kiadóhivatal:

József főherceg
utca 11 szám.

Közlemények a szer-
kesztőségbe, előfize-
tési és hirdetési díjak,
úgy a lap szétküldé-
sére vonatkozó pana-
szok a kiadóhivatalba
küldendők.

Megjelenik:

minden vasárnap, szerda és
péntek reggel.

Foszerkesztő:

Feymann Gyula

Felelős szerkesztő:

Dr. Hódy Antal

ÜGYVEDEK.

Hirdetések

Vig Simon nyomdájában is felvételnek.

Gromon utca 8. szám.

Vidéki városok közös akciója.

Aminek régen meg kellett volna történnie, Győr városából indult ki. Tauber Károly tvh. biz. tag e város legutóbbi közgyűlésén felolvasta azon akcióra vonatkozó emlékiratát, mely a vidéki városok szellemi és anyagi gyarapodását célozza.

Rövid bevezetés után az irat az-
zal foglalkozik, melyek azon okok,
melyek a vidéki városok kedvezőtlen
anyagi helyzetét előidézték.

A felelet így hangzik:

Ezen okok közül legelső helyen
telemlitendők tartjuk azon százez-
rekre menő kényszer kiadásokat, a
melyek bennünket az állam által a
városokra ruházott hatáskör gyakor-
lásában terhelnek, ilyenek a katonai
és iskola ügyek, anyakönyvvezetési
költségek, községi és vásári bírasko-
dás fentartása, ide számítandók né-
mely bírósági hivatalok részére szük-
séges épületek felállítása, berendezése
és fentartása, vízszabályozási és köz-
egészségügyi intézmények költségei.

Az itt felsorolt intézmények léte-
sítése és fentartása nem az egyes vá-
ros magánszükségletét képezik, hanem
az egész ország, illetve az államok a
közbiztonság, a nevelésügy, a kultúra,
a jogbátorság és közegészségügy ter-
rén tűzött feladatai körébe tartozik,
ezen feladatok megfejlesztésével csupán a
városokat terhelni igazságtalan, ezek-
nek költségei nem a városok, hanem
az ország költségébe veendő fel.

Egy másik igen fontos okozója
a fent jelzett visszás állapotnak azon
körülmény, hogy a törvényhozó tes-
tületek és kormányok az ország szék-
városát minden áron és így a vidéki
városok rovására is fejlesztették és a
jövőben is erősíteni akarják. Ezen tö-
rekvés egymagában véve bizonyos ha-
tárig jogosult, mert egy országnak
kell, hogy virágzó fővárosa legyen,
de azon pillanattól kezdve, hogy a
főváros már a fejlődés imponáló fokát
elérte és annak még tovább fej-
lesztése már csak a vidéki városok
élet-gyökere megtámadása árán érhető
el, a protekcionának meg kell szünnie
és a természetszerű további fejlődést
a jövőre kell bízni és ezen bizalom-
ban nem is fogunk csalatkozni, mert
a mai fokra emelt fővárosunk már
önmagában bir annyi attrakcióval,
hogy az önjerejéből is fog tovább ter-
jedni és erősödni.

1867. óta az állam összes vasuti
építkezési, tariffa és kereskedelmi po-
litikája ugy egész közigazgatási tör-
vényhozása oda irányult, hogy az or-
szág összes nagykereskedelme és
nagyipara Budapesten összponto-
suljon. Azóta tapasztaljuk, hogy
a vidéki kereskedelmi emporiumok
megszűntek és a nagyiparra nézve
az egyes vidéki városok földrajzi
fekvése és népesedési viszonyaiban
rejlő előnyök a közlekedési von-
nalirányok építése és a protekcionális
tariffa tételek által hol parallelizálva,

hol tulszárnyalva lettek olyannyira,
hogy a nagykereskedelem tőlünk vég-
kép elhuzódott és a nagyipar a vi-
déki városokban egyáltalában nem
birt meghonosodni, vagy csak ott te-
lepedhetett meg, hol a városok ház-
tartási budgetjük rovására rendkívüli
előnyöket nyújtottak.

Ha ily eljárás nálunk is észlel-
hető, távol esik tőlünk ezt szemrehá-
nyás gyanánt felemlíteni, sőt az ural-
kodó körülmények közt helyeseljük és
míg csak ezek meg nem változnak
továbbra is helyeselni fogjuk, de nem
szabad szem elől tévesztünk, hogy
konzessziók megadásánál nemcsak
egy eddig nem létezett jövedelem le-
mondásáról van szó, hanem arról is,
hogy a jelenben élő nemzedékre a te-
lepült munkások és gyermekei, mint
nem adóképes egyedek adminisztrá-
cziójával járó költségekkel egy posi-
tív újabb terhet rakunk.

A protekcionális vasuti tariffa
politikában nagy igazságtalanságot lá-
tunk, mert az állami vasutak közva-
gyont képeznek, miknek létesítése és
föntartásához a vidéki városok adó-
zói ép ugy hozzájárulnak, mint a fő-
városi, ugy tehát ép oly jogosultak
vagy nem jogosultak tariffakedvezmé-
nyekben részesülni, mint a főváros,
legyenek bár közraktáraink, vagy sem;
de nem helyeselhető az szociális po-
litikai szempontból sem, mert a ked-
vezmények által egy gózpontba ösz-
szetömörített nagyiparral a gyári

TÁRCZA

Meghal a szív, ha nem szeret.

Szép volt mint egy álom, bájos volt
mint egy tündérvilág s letört, elhervadt, mint
a lilium . . .

Mint elhagyott apátlan, anyátlan árva
került a Bárdyak kastélyába.

Künt járt egyszer a temetőn, virágot
vitt az édes anyja sírhalmára, virágot vitt és
könyveket.

Rá-ráborult az omladozó fenyőkeresztre
s elhalmozá forró, szívből fakadt könnyeivel . . .

Megutálta a világot, elhatározta, hogy
meghal. Az édes anya ugyis a földben pihen,
majd ott lesz ő is, hiszen a holtak olyan
boldogok, mert nem kell nekik a minden-
napi falat kenyérért küzdeni, szenvedni . . .
nyomorogni . . .

Bucsut vett utoljára a kopott kereszt-
től, elhalmozta újra csókjai özönével . . . s
azután ment, egyenesen annak a szőke, fodros
hullámoknak, melyeknek ölen elhal a bu, elhal
a gond s megpihen a szív!

Nézte, nézte azokat a fodros, fehér ha-
bokat, melyek ott locsogtak a lábai előtt,
nézte, sokáig nézte, miközben egy nehéz köny-
csepp homályosítá el szeméit.

— Anyám! Isten veled! — rebegették
elhalóan ajkai s azután . . . gyűrözött a fo-
lyam, összezárultak a szőke habok.

Megrettenve áll a parton, szeméit za-
vartan függeszti a tovasikló hullámokra, me-
lyekből egy kis szőke fej tűnik elő . . .

Elfelejté, hogy az előbb még halni ké-
szült, elfelejté buját, bánatát, elfelejté, hisz
az a kis ártatlan, kit ő álmodozásában elme-
rülve észre sem vett a parton, ott vergődött a
piszkos hullámok ölen. Kicsiny kezeivel ver-
deste a levegőt, míg szeméi esdeklően, könyö-
rögve kérték a segítséget!

Egy pillanat s újra gyűrözött a folyam
s már akkor két alak küzdött a zavaros ha-
bok ellen! . . .

Midőn az öreg Bárdy meghallá a törté-
netet, maga elé hívatta a rongyos koldus-
leányt, az ő egyetlen gyermeke megmentőjét
s felöltöztette szép selyem ruhába; haját bog-
lással fogatta körül, nyakát gyémánttal éke-
síté föl.

Az a koldusleány pedig ugy örült, oly
végtelen örült, hogy elfelejté egy pillanat alatt
a but, a bánatot, a mely a hullámok közé
akarta üzni.

Ki tudja pedig, nem jobb lett volna-e
neki a zavaros habok ölet választani hazá-
jának?

Margit, a koldus leányt s az agg Bárdy
leánya Lenke, vonzódtak egymáshoz. Ugy
szerették egymást, mint a galambok. Nevet-
gélve, játszva töltötték az időt, észre sem
véve, hogy már mindketten nagy leányok
lettek.

Tűnt az idő, szálltak az évek. A cse-
des magányban kinyílt a kis koldus leánvnak
szíve virága.

Szeretett egy ifjút, de szíve rajongó sze-
relmét elfojtani igyekezett. Ugyis hiába, nem
lehet az az övé soha, soha! . . . Még Lenke
előtt sem tárt föl szíve titkát, ne tudja, ne
sejtse ő sem! . . . Busult, hervadt; szívé-
erőt kezdett venni a bu hatalma s a rózsapi-
ros arcz sápadt, halványult, épen mint midőn
az őszi szellő üti meg a viruló lombot!

Hiába kérdezték mi a baja?

Nem mondta meg senkinek. Elandalgott
órák hosszaiig a kert hervadó bokrai között s
hallgatta az őszi szellő panaszos sirását, szo-
moru zokogását!

A fákról peregtek alá a hulló levelek,
az ég szürke fellegei sirtak, rittak. Egyszer
csak a kis koldus leány arcza újra felvév az
öröm színét! . . .

Oh, hisz az, ki rajongó lelke ideálja volt,
ki árva szívében a szerelem varázs világát fel-
tárá, ott pihent a szíve fölött s hallgatta an-
nak a lázas verését, lüktető dobogását. Csók
követte a csókot s az ifju leány boldogabb volt
mint az ég angyalai,

veit a koronaérték számításra való tekintettel nyitassanak meg. — 1899. január 1-ével tehát vége a forintnak és a krajczárnak s helyükbe a korona és a fillér lép. A forint és krajczár pedig lassan-lassan elkopik még az emlékeztetőből is, mint a hogy elkopott a váltó forint és a hogy most kopik a font meg az iteze.

— **Rakonzátlan inasok.** Az iparos- és kereskedő tanonc iskola nagyreményű tanítványainak rakonzátlansága már annyira botrányos hogy megfélemezésre a lehető legerélyesebb intézkedéseket sürgősen kell alkalmazni. Különösen a kereskedő tanoncok utcai viselkedése minden képzeltet felül mul. Szinte közveszélyes. Már nemcsak a járó-kelő közönségnek kellemetlenkednek, hanem saját tanáraiknak is kődobálásokkal köszöntenek az utcán. És mindezt büntetlenül tehetik, mert rendőrségünk tehetetlensége miatt. Sőt a rendőrség az utcai botrány hősséggel szemben szinte megbotránkozott. Elvárjuk az illetékes hatóságoktól, hogy szépen megmagyarázzák rendőrségünknek, hogy a kalendárium szerinti híres világitásunk mellett neki kötelessége az utcai readet fentartani ne pedig — mint tavál megesezt — a tanonc iskolai tantestületet megkeresni, hogy a rendőrség fegyelmek az utczán lennének fentartásában a rendőrségnek segítségére legyen. De nemcsak a rendőrségnek, hanem a tanonc-iskolai bizottságnak is többet kellene törődni ezen iskolákkal. A tantestület hiába proponálnak egyes esetekben helyesnek látszó intézkedéseket, ha az iskolai bizottság csak hónapok mulva — mikor legtöbbször már késő foglalkozik a gondozására bízott iskolával. Pedig a sok pénzbe kerülő tanonc-iskola működésének csak akkor lesz meg a kívánt hatása, ha annak minden tényezője a szabályzatban előírt módon iparkodik segélyre lenni. Hisszük, hogy a naponta előforduló szomorú esetek következtében az ipariskolai bizottság ez évi első gyűlése minél előbb lesz megartva és sikerülnie fog a türethetetlen állapotokat megszüntetni.

— **A gabonauzsora** allen erélyes kézzel küzdenek a szomszéd Csanádmegyében. Nemrég Pollák Móritz aradi kereskedő ellen a vétség miatt bírói eljárást rendelt el az igazságügyminiszter s ezt tudatta Csanádmegyével is, mert Pollák Móritz e megye területén is szokott üzleteket kötni. A megye közigazgatási bizottsága ntasította most a főszolgabírókat, hogy igyekezzenek az összes uzsora-eseteket kipuhatólni. A kiszagdák érdekében nem művelne fölösleges munkát Torontál vármegye sem, ha a vármegye területén megfigyeltetné és összeírtná a gabonauzsora eseteket. Oda-künn a falvakban van elég ilyen eset. Egyenként egyik károsított sem jelentkezik, mert restelli az ügyét. De a többiekkel együtt eljönne tanu-ágtételre.

— **Megszűnt sertésvész.** Városunk területén kis megszakításokkal már évek óta megújuló sertésvész teljesen megszűnt. Adja az Isten, hogy sohase kelljen ezen vérszről több megemlékezni.

— **Erzsébet-alap szegény gyermekeknek.** Követésre méltó példát mutatott Szerbzentpéter község, amikor legutóbbi képviselőtestületi ülésén Tatarovics Teofil jegyző indítványára elhatározta, hogy Erzsébet királyné nevében 1500 frrtal egy alapot létesít olyformán, hogy ezen alapotke kamatait minden év szeptember havában, felekezeti különbség nélkül, szegénysorsu iskolásgyermekek istápolására fordítja.

— **Kő az iskolában.** A belvárosi szerb iskola tantermeiben elhelyezett kereskedő tanonciskola egyik osztályába a szerda esti tanítás alatt a szemléltető eszközök legkülönbözőbb válfajai repültek be az ablakon át. Szöveget, csavarokat és egyéb kisebb tárgyakat egy hatalmas termés kő követte. Vajon iskolakerülő tanoncok vagy más valakinek a stiklje ez az ingyen, de szokatlan tanyszer adományozás, annak a megmondhatója — talán András bácsiék!?

— **Tűz egy bolthelyiségben.** Nikolics Vászka Klastrom-utcai bolthelyiségében és puskaműves műhelyében szerdán éjjel tűz támadt, mely az összes éghető anyagokat el-

hamvasztotta. A tüze csak reggel hat órákor lettek figyelmessé az arra járók az ajtón át kituduló füst által.

— **Jégverés szokatlan időben.** Kedden éjjel Kisteleken erős jégverés volt. A Budapest felől Szegedre jövő vonatnak 27 ablakát zúzta be u jég, mely a még künn levő takarmányban is jelentékeny károkat okozott.

KARCOZLAT.

Tiltott szerelmek.

Ketten maradtak a halottas szobában. Hazamentek a vendégek, haza a sirató aszyonyok.

Körül körül járják a fagyos, jéghideg tetemet, melyet a koszonak özöne vesz körül s azután leülnek szépen egymás mellé.

A nő, történyű beesett szeméit a halott sápadt arcára függeszti s valami halk, bubánatos zokogás veri föl a kis szoba rejtelmes csendjét.

A férfi komoran néz maga elé. Férfias, határozott arcán látszik, hogy valami belső láng, valami gyötrő érzet emészti egész valóját.

Egy egy bus sóhaj mi előtör kebléből — és semmi más.

A gyertya imbolygó, kísérteties világa, sápadt mezzel halotti színezettel vonja be az arcokat . . .

Olyan férfhoz ment nőül, a kit nem szeretett. Kis, alacsony nyomorék emberke volt, semmi bájjal, sem vonzó külsővel s ő azért még is odadobta magát kitárt karjai közé.

Megunta a leány életet, pedig alig volt még több tizenhatalc évesnél — s férjhez akart menni.

Azé lett a ki először megkérte.

Tudta is még mi az a szerelem!

Hallott ugyan már róla beszélni de azt hívé, hogy majd meg jó az idővel, csak tul essenek a pap áldásán.

De azért midőn az oltár előtt elrebege az igent, s ragyogó szeméi megpillanták férjének daliás alakú fivérét, ki szelid, jóakaró mosolylyal nézte az esketési ceremóniát — megremegett szívében egy hur, szerelem hurja.

Midőn hazaértek, s az a kis, nyomorult emberke, kit ezán férjének kellett nevezni — szerelimitasan mosolygott reá, elsápadt s akkor látta már, hogy mily átok nehezedett az ő feje fölé!

Hűségesen, gondosan ápolta. Ott virasztott a haldokló férj mellett, ott találta a reggel. S midőn hiába volt az éjszakázás s az orvos kimondá az elkerülhetetlen katasztrófát, odaborált az ágya fölé s telesirta sápadt, szikár kezét, forró, meleg könnyel! . . .

Valami kóbor szellő lopózik be a nyílt ablakon át s meglebegteti a halott sűrű fűrtet. A gyertya lángja halványulni kezd, világa egyre sápadtabb fényrel vonja be a halott hideg arcját.

— Olga — szól a fiatal ember — holnap a temetés után elutazom!

Izgatottan csaknem önfelédten ragadja meg a nő az ifju kezét s lázas, szakgatott hangon rebegi,

— Mit akar? — Hová utazik?

S aztán mintha megbánná a heveskedést, bágyadt, csüggedt mosolylyal bocsájtja el a megragadott kezét s csak annyit tud mondani:

— Menjen! . . . Isten áldja meg! . . .

— Köszönöm Olga! — Köszönöm, hogy nem nehezít meg a válás öldöklő perezeit, hogy nem . . .

— Hagyja félbe! . . . Hiszen szava jobban éget, mint a gyeheha lángja, mint a pokol tüze! Menjen, áldja meg az isten! Igyekezzék felejteni, fátlyolt takarni az én setét emlékemre! . . .

Hangos zokogásba fultak szavai, s könyei végig peregetek kimerült arcán.

— Oh ne szóljon így — ne beszéljen ily hangon Olga, mert felejteni kezdem, hogy mivel tartozom e halott bátya szellemének, a halott özvegyének! . . . Az a lázozgó vér, mely ereimben átkozódik, győzni fog az ész rideg törvényen, s csak a szív, a szerelem szavára hallgat! . . .!

— Ne folytassa, mert érzem hogy nőnek születtem, nőnek ki — szeret! . . . Ne folytassa, mert ellelekezve a köztünk tátogó örvény setétjéről, meggyaláznánk ennek a szent halottnak a szellemét, kit miénknek nevezünk.

Menjen! . . . Áldja meg az ég ura! . . . De egyet még is kérek; gondoljon majd néha-néha egy nőre, ki lemondott a világ pompájáról, fényéről, lemondott arról a ki szive ideálja volt, kit szeretett, lemondott, hogy gyászolhassa azt, kit szeretnie kell! . . .

Valami kimondhatatlan vergődés nyomai látszottak az ifju arcán; harcra kelt szívében a feledés démona, a szerelem, a vágy istenével; s a győzelem nagyon kétes volt.

Mellette áll egy asszony, kit rajongó szive teljes szerelmével szeret, s ki ép oly hévvel, ép oly odaadással imádja, s a hatá mögött a fekete éjszaka, a válás szomorú köde!

Kétes volt a győzelem!

Már-már lelküde a szív az észet, már-már diadalmaskodott az érzelem a logika törvényein, midőn szeméi a sápadt halott arcára esnek . . .

Feláll, megsókolja a bátya jéghideg vonásait, megfogja özvegye kezét, azt a szerelem hevében égő puha kezét.

— Isten veletek —!

Egymás szeméibe néznek, szívök lángja a szemek delejes sugarán összeolvad s egy rég visszatartott vágytól, egy eltitkolt tombóla szenvedélytől hajtatra, — egymás karjai közé dőlnek!

A gyertya teljesen elégett. Egy utolsó lobbanással kialudt a lángja.

Kiadótulajdonos: Feymann Gyula.

Nyomatott Vig Simon gyorsajtóján.

Clayton & Shuttleworth Vácz-körút 63. sz. meőgazdasági gépjáratok Budapest által a legújanyosabb árak mellett ajánltanak.

Locomobill és gőzcseplőgép-készletek egész 12 lörög, továbbá járgány-kölyözök, kaszáló- és aratógépek, boronák, szénagyűjtők, morzsolók, darálóok, őrlő-maltnok.

"COLUMBIA" a legjobb sorvetőgépek, szecskavágók, répa-vágók, kukorica-morzsolók, darálóok, őrlő-maltnok.

2 és 3 vasú ekék gazdasági gépek.

Egyetemes aczél-ekék és minden egyéb

száraz deszkyerőket kőmővelés, ingven és hűtőmővelés, kőmővelés.

Ezen gyűjtő-
dében eddig

287.600

korona
nyeretett.

Főgyűjtődéje a
m. kir. szabad. osztálysorsjegyeknek.

Ezen gyűjtő-
dében eddig

287.600

korona
nyeretett.

Sternberg József

Budapest VI., Terézkörut 6.

Eredeti sorsjegyeket

I. osztályu huzáshoz:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$
6 frt	3.—	1.50	— .75.

szétküldök — a míg a készlet tart — előzetes pénzküldemény vagy utánvét mellett.

Főnyeremény az I-ső osztályban 60.000 kor.

A legszerencésebb esetben a VI. osztályban

1,000.000 korona

nyerhető.

Ezen gyűjtő-
dében eddig

287.600

korona
nyeretett.

Miután az I-ső osztályu huzás már a jövő hónapban —
november 17-én és 18-án tartatik meg, sziveskedjen megrendelését
mielőbb hozzám juttatni, hogy rendelését idejében eszközölhessem.

STERNBERG JOZSEF

főgyűjtődéje a magyar kir. szab. osztálysorsjegyeknek

Budapest VI., Teréz-körut 6.

Ezen gyűjtő-
dében eddig

287.600

korona
nyeretett.